

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/197350,Upamietnilismy-Zolnierzy-Niezlomnych-straconych-73-lata-temu.html>

27.02.2026, 13:55

Upamiętniliśmy Żołnierzy Niezłomnych straconych 73 lata temu

W 73. rocznicę śmierci mjr. „Łupaszki” na jego grobie na warszawskich Powązkach Wojskowych zastępcy prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski i dr hab. Krzysztof Szwagrzyk złożyli kwiaty i zapalili znicze. Oddali także hołd zamordowanym tego samego dnia ppłk. Antoniemu Olechnowiczowi „Pohoreckiemu”, kpt. Henrykowi Borowskiemu „Trzmielowi” oraz ppor. Lucjanowi Minkiewiczowi „Wiktorowi”, których szczątki spoczywają w Panteonie – Mauzoleum Żołnierzy Wyklętych-Niezłomnych na Powązkach Wojskowych.

08.02.2024

Zastępcy prezesa IPN, dr hab. Karol Polejowski oraz dr hab. Krzysztof Szwagrzyk, wraz z dyrektorem Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL Adrianną Garnik, oddali Hołd Żołnierzom Niezłomnym przy ścianie śmierci w więzieniu mokotowskim przy ul. Rakowieckiej, gdzie 8 lutego 1951 roku zostali straceni Zygmunt Szendzielarz „Łupaszka”, Henryk Borowy-Borowski „Trzemiel”, Lucjan Minkiewicz „Wiktor”, Antoni Olechnowicz ps. „Krzysztof”, „Kurkowski”, „Lawicz”, „Pohorecki”, „Meteor”.

* * *

Zygmunt Szendzielarz (1910–1951), „Łupaszka”, major, oficer WP, dowódca V Wileńskiej Brygady Armii Krajowej oraz oddziałów partyzanckich eksterytorialnego Okręgu Wileńskiego AK, następnie Ośrodka Mobilizacyjnego Okręgu Wileńskiego AK, kawaler Krzyża Virtuti Militari V klasy.

Po ukończeniu szkoły podchorążych kawalerii w Grudziądzu przydzielony został do 4 pułku ułanów zaniemeńskich w Wilnie. Walczył w stopniu porucznika w 4 pułku Wileńskiej Brygady Kawalerii w wojnie 1939 roku. Za zasługi z tego czasu odznaczony Krzyżem Virtuti Militari V klasy. Po nieudanych próbach przedostania się na Zachód pod fałszywym nazwiskiem powrócił do rodzinnego Wilna. Od 1940 r. współtworzył konspiracyjne struktury pułkowe, tj. grupę kpt. Giedrojcia. Po rozbiciu w sierpniu 1943 r. przez sowiecką brygadę Fiodora Markowa oddziału partyzanckiego AK ppor. Antoniego Burzyńskiego „Kmicica”, Szendzielarz odtworzył tę jednostkę, występującą odtąd pod nazwą V Brygady Wileńskiej AK lub Brygady Śmierci. Za zgodą komendy okręgu V Wileńska Brygada AK nie wzięła udziału w operacji wileńskiej 1944 r. Podzielona na małe grupy przedostała się na zachód celem ponownego połączenia w Puszczy Augustowskiej. W sierpniu 1944 r. żołnierze, którym udało się przedostać (20-40 osób) zebrali się ponownie pod dowództwem Szendzielarza i podporządkowali białostockiej Komendzie Okręgu AK. Odtworzona w kwietniu 1945 r. na Białostocczyźnie V Brygada – w sierpniu 1945 r. liczyła 250 żołnierzy. Przeprowadziła kilkadziesiąt udanych akcji przeciw NKWD, UBP, MO i KBW. Zgodnie z rozkazami dowództwa Delegatury Sił Zbrojnych we wrześniu 1945 brygada została zdemobilizowana. Zygmunt Szendzielarz odtworzył ją ponownie w kwietniu 1946 r. na obszarze północnej Polski (działając teraz w ramach eksterytorialnego Okręgu Wileńskiego AK). Jesienią 1946 r. wraz z grupą ppor. Henryka Wieliczki „Lufy” powrócił na teren woj. białostockiego, dołączając do VI Wileńskiej Brygady AK dowodzonej przez por. Lucjana Minkiewicza „Wiktora”, a następnie ppor. Władysława Łukasiuka „Młota”. Od wiosny 1947 r. ukrywał się. Aresztowany 30 czerwca 1948 r.

w Osielcu na Podhalu przez funkcjonariuszy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Po długotrwałym śledztwie 30 listopada 1950 r. skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie na karę śmierci. Bolesław Bierut nie skorzystał z prawa łaski. Zamordowany 8 lutego 1951 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczątki Zygmunta Szendzielarza odnaleziono wiosną 2013 r. w pobliżu kwatery „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Henryk Borowy-Borowski (1913-1951), ps. „Trzmiel”, porucznik, oficer Komendy Okręgu Wileńskiego Armii Krajowej, prawnik, konspiracyjne nazwisko Henryk Syczyński.

Absolwent kursu podchorążych rezerwy w Grodnie. Uczestnik wojny obronnej Polski z 1939 r. w stopniu plutonowego podchorążego. W latach 1942-1944 żołnierz Okręgu Wileńskiego AK, w ramach którego służył w grupie wywiadowczej, zorganizowanej do walki z sowietyzacją ziem polskich, o kryptonimie „Cecylia”. W lipcu 1944 r. zdołał uniknąć aresztowania przez wojska sowieckie i wywózki w głąb ZSRR. Za udział w walkach o wyzwolenie Wilna w 1944 r. odznaczony Krzyżem Walecznych. Wiosną 1945 r. współorganizował przerzut na zachód żołnierzy b. Okręgu Wileńskiego AK. Następnie wszedł w skład komendy eksterytorialnego Okręgu Wileńskiego AK, działającego na terenie obecnej Polski, w której pełnił funkcję kierownika komórki kontrwywiadowczej. Aresztowany 28 czerwca 1948 r. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 2 listopada 1950 r. skazany na karę śmierci wraz z mjr. Zygmuntem Szendzielarzem „Łupaszka”, por. Lucjanem Minkiewiczem „Wiktorem” oraz ppłk. Antonim Olechnowiczem „Pohoreckim”. Zamordowany 8 lutego 1951 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczątki Henryka Borowego-Borowskiego odnaleziono wiosną 2013 r. w pobliżu kwatery „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Lucjan Minkiewicz (1918-1951) - ps. „Wiktor”, podporucznik Związku Walki Zbrojnej - AK

Urodził się 13 grudnia 1918 r. w Szui niedaleko Moskwy; był synem Antoniego i Stanisławy z domu Lisowskiej. W 1931 r. zamieszkał w Wilnie, gdzie zdał maturę. Rozpoczął studia na Politechnice Warszawskiej. Jako ochotnik uczestniczył w wojnie obronnej 1939 r. Po klęsce powrócił do Wilna i rozpoczął działalność konspiracyjną w Związku Walki Zbrojnej. W styczniu 1944 r. dołączył do 6 Wileńskiej Brygady AK. Brał udział w operacji „Ostra Brama”. W sierpniu 1944 r. przedostał się na Białostoczczyznę. Walczył w 5 Wileńskiej Brygadzie AK pod dowództwem mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”. Szwadron, którym dowodził, otrzymał nazwę 6 Brygady Wileńskiej, kontynuującej tradycję 6 Wileńskiej Brygady AK. Przeprowadzał akcje przeciwko jednostkom resortu bezpieczeństwa oraz oddziałom NKWD. 19 października 1946 r. został urlopowany ze względu na zły stan zdrowia. Po przekazaniu dowództwa Władysławowi Łukasikowi pseud. „Młot” ukrywał się w Zakopanem, a następnie we Wrocławiu. 1 lipca 1948 r. aresztowany przez UB. 2 listopada 1950 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie skazał go na karę śmierci. Wyrok wykonano 8 lutego 1951 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczątki Lucjana Minkiewicza zostały odnalezione w 2013 r. na terenie kwatery „Ł” Cmentarza Powązkowskiego w Warszawie.

Antoni Olechnowicz (1905-1951), ps. „Krzysztof”, „Kurkowski”, „Lawicz”, „Pohorecki”, „Meteor”, kpt. dypl. Wojska Polskiego, podpułkownik Armii Krajowej, ostatni komendant Wileńskiego Okręgu Armii Krajowej i Ośrodka Mobilizacyjnego Wileńskiego Okręgu Armii Krajowej

W 1930 r. ukończył Szkołę Podchorążych Piechoty w Ostrowi Mazowieckiej w stopniu

podporucznika, po czym rozpoczął studia w Wyższej Szkole Nauk Politycznych w Wilnie. W latach 1935-1937 studiował w Wyższej Szkole Wojennej w Warszawie, którą ukończył w stopniu kapitana dyplomowanego. We wrześniu 1939 r. brał udział w wojnie obronnej Polski jako kwatermistrz 33. Dywizji Piechoty. Na początku października 1939 r. dostał się do niewoli sowieckiej, z której wkrótce zbiegł. Po powrocie do Wilna od razu podjął działalność niepodległościową w ramach Komisarjatu Rządu, w którym objął funkcję szefa wydziału wojskowego. Od grudnia 1939 r. w SZP, a następnie w Komendzie Okręgu Wileńskiego ZWZ jako szef Oddziału I (operacyjnego). Od lipca 1941 do połowy 1942 r. pełnił funkcję komendanta Garnizonu Miasta Wilna. Przeniesiony następnie na stanowisko inspektora Inspektoratu „A” (obejmującego Wilno i powiat wileńsko-trocki). W kwietniu 1944 r. objął dowództwo I Zgrupowania AK, którym dowodził podczas operacji „Ostra Brama”. Jako jeden z nielicznych oficerów wileńskiej AK uniknął w lipcu 1944 r. aresztowania przez NKWD. Kontynuował działalność niepodległościową, pełniąc w odtwarzanych Komendach Okręgu Wileńskiego najpierw funkcję szefa Oddziału I, a następnie szefa sztabu i zastępcy komendanta. Od końca marca 1945 r. na stanowisku komendanta Okręgu Wileńskiego. Latem tego roku przeprowadził sprawnie ewakuację wileńskiego ośrodka dowódczego do Polski centralnej. Nie podporządkował się DSZ na Kraj. Kontynuował samodzielnie działalność niepodległościową jako dowódca eksterytorialnego Okręgu Wileńskiego AK. W sierpniu 1945 r. nawiązał bezpośredni kontakt ze Sztabem Naczelnego Wodza. W grudniu 1945 r. podporządkował sobie oddziały partyzanckie dowodzone przez mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszkę” (5 i 6 Brygadę Wileńską AK). W lutym 1947 przedostał się do Paryża, skąd po otrzymaniu instrukcji powrócił do kraju. Kontynuował działalność niepodległościową dowodząc kadrowym Ośrodkiem Mobilizacyjnym Okręgu Wileńskiego AK. Aresztowany 26 czerwca 1948 r. we Wrocławiu w wyniku ogólnopolskiej operacji MBP o krypt. „Akcja X”, obejmującej żołnierzy polskiego podziemia niepodległościowego z Wileńszczyzny. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 2 listopada 1950 r. skazany na karę śmierci. Stracony 8 lutego 1951 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

